



Warszawa, dnia 31 stycznia 2025 r.

Szanowny Pan

Szanowny Panie Mecenasie,

1. W odpowiedzi na pismo radcy prawnego z dnia 25 listopada 2024r., doręczone do Krajowej Izby Radców Prawnych w dniu 2 grudnia 2024 r., oraz pisma z dnia 8 stycznia 2025 r., doręczonego do Krajowej Izby Radców Prawnych w dniu 17 stycznia 2025 r., wskazującego które zagadnienia etyczne, przepisy dotyczące zasad etyki objęte Kodeksem Etyki Radcy Prawnego budzą wątpliwość i niepewność, Komisja Etyki i Wykonywania Zawodu Krajowej Rady Radców Prawnych (dalej też jako „KEiWZ” lub „Komisja”) informuje, że jej rolą nie jest recenzowanie, ani ocena zgodności lub sprzeczności konkretnego modelu wykonywania zawodu radcy prawnego z zasadami etyki radcy prawnego wynikającymi z Kodeksu Etyki Radcy Prawnego (załącznik do uchwały Nr 884/XI/2023 Prezydium Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 7 lutego 2023 r. w sprawie ogłoszenia tekstu jednolitego Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, dalej też jako „KERP”), ustawą z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 499), dalej też jako „ustawa”), czy Regulaminem wykonywania zawodu radcy prawnego (załącznik do uchwały Nr 124/XI/2022 Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 3 grudnia 2022 r. w sprawie Regulaminu wykonywania zawodu radcy prawnego, dalej też jako „Regulamin”).

2. Komisja co do zasady dokonuje wykładni przepisów na tle abstrakcyjnie, hipotetycznie przedstawionych problemów, nie dokonuje natomiast ocen już zaistniałych stanów faktycznych, co jest zastrzeżone dla organów prowadzących postępowanie w sprawie odpowiedzialności dyscyplinarnej za postępowanie sprzeczne z prawem, zasadami etyki lub godnością zawodu bądź za naruszenie obowiązków zawodowych.

3. Mając powyższe na względzie, odnosząc się do sprecyzowanych w piśmie z dnia 8 stycznia 2025 r. i wskazanych Komisji wątpliwości dotyczących przepisów art. 15 ust. 1 oraz art. 36 ust. 1 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, Komisja przedstawia stanowisko w sprawie.

I. Zagrożenie naruszenia obowiązku zachowania tajemnicy zawodowej, w tym postanowienia art. 15 ust. 1 KERP.

1. Komisja zwraca uwagę, że podstawą prawną nałożonego na radcę prawnego obowiązku zachowania tajemnicy oraz jej zakresu przedmiotowego są przepisy ustawy z dnia



6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 499; dalej też „u.r.p.” lub „ustawa”). Zgodnie z art. 3 ust. 3 u.r.p. radca prawny jest obowiązany zachować w tajemnicy wszystko, o czym dowiedział się w związku z udzieleniem pomocy prawnej. Obowiązek zachowania tajemnicy zawodowej nie może być ograniczony w czasie (art. 3 ust. 4 u.r.p.). Radca prawny nie może być zwolniony z obowiązku zachowania tajemnicy zawodowej co do faktów, o których dowiedział się udzielając pomocy prawnej lub prowadząc sprawę (art. 3 ust. 5 u.r.p.). Wykonywanie zawodu radcy prawnego polega na świadczeniu pomocy prawnej (art. 4 u.r.p.). Nie ulega wątpliwości, że tajemnica zawodowa jest jednym z fundamentów wykonywania zawodu radcy prawnego i kluczową wartością zawodu radcy prawnego jako zawodu zaufania publicznego, o którym mowa w art. 17 Konstytucji RP.

2. Komisja podziela pogląd, że ustawowy obowiązek radcy prawnego, zobligowanego do zachowania w tajemnicy wszystkiego, o czym dowiedział się w związku z udzielaniem pomocy prawnej, należy rozumieć szeroko lecz interpretować z uwzględnieniem wykładni celowościowej oraz ustawowego celu istnienia zawodu radcy prawnego, którym jest świadczenie pomocy prawnej klientom (por. T. Scheffler (red.), Ustawa o radcach prawnych. Komentarz. wyd. 2, Warszawa 2022, kom do art. 3, Legalis, dostęp dn. 21.01.2025 r.). Zatem, w przypadku, gdy świadczenie pomocy prawnej polega na reprezentowaniu klienta np. przed sądem (w postępowaniu sądowym) lub kontrahentem (np. w toku prowadzonych negocjacji), radca prawny kierując się wymogami wskazanymi w art. 2 u.r.p., tj. chroniąc interes klienta, oraz postępując zgodnie z postanowieniami art. 8 KERP, przedstawia przed sądem (w postępowaniu sądowym) lub kontrahentem (np. w toku prowadzonych negocjacji), informacje otrzymane od klienta, w zakresie z klientem uzgodnionym, lojalnie wobec klienta i w celu ochrony praw klienta. Radcy prawnemu świadczącemu pomoc prawną w powyższy sposób trudno postawić zarzut naruszenia tajemnicy zawodowej.

3. Postanowienia KERP formułując wymogi dotyczące wykonywania zawodu, doprecyzowują ustawowy obowiązek zachowania tajemnicy, formułując wobec radcy prawnego, szczegółowo określone obowiązki.

4. Zgodnie z przepisem art. 15 ust. 1 do ust. 3 KERP, radca prawny jest obowiązany zachować w tajemnicy wszystkie informacje dotyczące klienta i jego spraw, ujawnione radcy prawnemu przez klienta bądź uzyskane w inny sposób w związku z wykonywaniem przez niego jakichkolwiek czynności zawodowych, niezależnie od źródła tych informacji oraz formy i sposobu ich utrwalenia (tajemnica zawodowa). Tajemnica zawodowa obejmuje również wszelkie tworzone przez radcę prawnego dokumenty oraz korespondencję radcy prawnego z klientem i osobami uczestniczącymi w prowadzeniu sprawy – powstałe dla celów związanych ze świadczeniem pomocy prawnej. Tajemnicą zawodową objęte są także informacje ujawnione radcy prawnemu przed podjęciem przez niego czynności zawodowych, jeżeli z okoliczności sprawy wynika, że ujawnienie nastąpiło dla potrzeb świadczenia pomocy prawnej i uzasadnione było oczekiwaniem, że radca prawny będzie ją świadczył. Dochowanie tajemnicy zawodowej jest prawem i obowiązkiem radcy prawnego. Stanowi podstawę



zaufania klienta i jest gwarancją praw i wolności (art. 9 KERP). Przepisy ustawy oraz KERP nie przewidują możliwości zwolnienia radcy prawnego z tajemnicy zawodowej przez klienta.

5. Odnośnie do przedstawionego Komisji pytania, *czy dochodzi do naruszenia przepisu art. 15 ust. 1 KERP w zakresie, w jakim radca prawny informuje spółkę prawa handlowego, z którą pozostaje w stałych stosunkach gospodarczych, o szczegółach toczącego się postępowania (sądowego, egzekucyjnego, administracyjnego), którego spółka nie jest stroną a jego stroną jest reprezentowana przez radcę prawnego osoba, która zbyła lub zamierza zbyć (trwają w tym zakresie negocjacje) na rzecz spółki określoną nieruchomości, w sytuacji gdy osoba ta wyraża zgodę na przekazywanie informacji z postępowania gdyż od tych informacji uzależnione jest dojście do skutku umowy sprzedaży danej nieruchomości*, Komisja wskazuje, że rozstrzygnięcie tego zagadnienia wymaga zwrócenia uwagi, że zakresem obowiązku zachowania tajemnicy, jest również zakaz skorzystania z informacji i dokumentów nią objętych, w interesie własnym lub innej osoby, chyba że przepisy prawa lub Kodeksu stanowią inaczej (art. 16 KERP).

6. Jeżeli zatem uznać, że reprezentując klienta, w toku postępowania przed sądem, radca prawny działający w interesie klienta oraz w sposób z nim ustalony, w toku innego postępowania, np. w toku toczących się równolegle negocjacji z udziałem tegoż klienta, przedstawi kontrahentowi klienta, mając na celu ochronę prawną interesów klienta, informacje z klientem uzgodnione, czym nie uchybi rozumianemu celowościowo obowiązkowi wskazanemu w art. 3 ust. 3 u.r.p. uszczegółowionemu w art. 15 KERP, to już wniosek taki nie będzie uprawniony, gdy czynnościom opisanym powyżej, przedsięwziętym przez radcę prawnego, można będzie postawić zarzut naruszenia przez radcę prawnego postanowienia art. 16 KERP. Odnośnie do zagadnienia przedstawionego do rozstrzygnięcia, Komisja ocenia jako wysokie ryzyko naruszenia przez radcę prawnego zakazu skorzystania z informacji i dokumentów klienta, w interesie innej osoby - tu spółki prawa handlowego, z którą radca prawny pozostaje w stałych stosunkach gospodarczych, z inicjatywy której, radca prawny w ogóle podejmuje się reprezentacji klienta przed sądem. W tym kontekście, także wobec znacznego ryzyka odpadnięcia w analizowanej sytuacji, celu prawnie chronionego, tj. możliwości wykazania, że radca prawny kieruje się i ma na celu ochronę prawną interesów klientów, **ujawnienie przez radcę prawnego danych klienta objętych tajemnicą, spółce prawa handlowego, z którą radca prawny pozostaje w stałych stosunkach gospodarczych, stanowi w ocenie Komisji znaczące ryzyko naruszenia tajemnicy zawodowej poprzez naruszenie przepisu art. 15 ust. 1 KERP ale też art. 2, art. 3 u.r.p., art. 9 KERP, art. 16 KERP.** Komisja zwraca też uwagę, że ewentualny udział radcy prawnego „po obu stronach”, czy „dla obu stron”, powoduje ryzyko wystąpienia konfliktu interesów, poprzez naruszenie art. 25 ust. 1 KERP oraz art. 30 KERP, ponieważ przedstawiona Komisji wątpliwość uzasadnia obawę, że działania które podejmuje radca prawny na rzecz klienta służą pozyskaniu wiedzy o sprawach tego klienta po to aby je następnie wykorzystać w interesie innego podmiotu (Spółki, z którą radca prawny pozostaje w stałych stosunkach gospodarczych).



7. Komisja zwraca przy tym uwagę na treść art. 26 ust. 1 KERP, zgodnie z którym radca prawny nie może świadczyć pomocy prawnej, jeżeli wykonywanie czynności zawodowych naruszałoby tajemnicę zawodową lub stwarzało znaczne zagrożenie jej naruszenia, ograniczałoby jego niezależność lub stwarzało znaczne zagrożenie jej naruszenia, albo gdy posiadana przez niego wiedza o sprawach innego klienta lub osób, na rzecz których uprzednio wykonywał czynności zawodowe, dawałaby klientowi nieuzasadnioną przewagę. Należy także mieć na względzie postanowienia § 9 Regulaminu wykonywania zawodu radcy prawnego, który stanowi, że Radcy prawnemu nie wolno zawrzeć umowy o pracę lub umowy cywilnoprawnej, która ogranicza jego niezależność, narusza lub zagraża naruszeniem tajemnicy zawodowej, powoduje powstanie konfliktu interesów lub uchybia godności zawodu. W przypadku gdy warunki wykonywania zawodu w ramach stosunku pracy lub na podstawie umowy cywilnoprawnej nie odpowiadają przepisom prawa, postanowieniom Kodeksu lub Regulaminu lub utrudniają wykonywanie czynności i obowiązków zawodowych radca prawny obowiązany jest do poinformowania o tym podmiotu go zatrudniającego.

II. Zagrożenie naruszenia postanowienia art. 36 ust. 1 KERP.

1. Określenie wynagrodzenia radcy prawnego i jego wysokości jest elementem treści stosunku prawnego łączącego radcę prawnego z klientem i w tym zakresie częścią łączącą go z klientem umowy. Bezpośrednim wyrazem, obowiązującej radcę prawnego świadczącego pomoc prawną, zasady lojalności i kierowania się dobrem klienta w celu ochrony jego praw (art. 8 KERP) (por. T. Scheffler (red.), Kodeks Etyki Radcy Prawnego. Komentarz. wyd. 4, Warszawa 2023, kom. do art. 43, Legalis, dostęp dn. 21.01.2025 r.) jest wymóg wykonywania czynności zawodowych wyłącznie na podstawie umowy zawartej z klientem, co wynika z przepisu art. 43 ust. 1 KERP, a czego źródłem ustawowym jest przepis art. 8 ust. 4 u.r.p. wymagający aby zakres pomocy prawnej, terminy i warunki jej wykonywania oraz wynagrodzenie określała umowa.

2. Wyjątkiem od ww. zasady są przypadki, gdy sprawa zostanie radcy prawnemu powierzona na podstawie przepisów prawa przez sąd lub inny organ lub na podstawie umowy z podmiotem wykonującym zadania publiczne w zakresie świadczenia nieodpłatnej pomocy prawnej, a także w innych przypadkach określonych w przepisach prawa. Radca prawny, w razie konieczności dokonania czynności niecierpiących zwłoki w przypadkach określonych w przepisach prawa, obowiązany jest do niezwłocznego zawarcia umowy z klientem. Żadna z ww. sytuacji wyjątkowych tu nie występuje.

3. Obowiązkiem radcy prawnego jest, przed przystąpieniem do czynności zawodowych, ustalenie z klientem zakresu usługi, wysokości wynagrodzenia lub sposobu jego wyliczenia, a także zasady ponoszenia opłat i wydatków.

4. O wynagrodzeniu i warunkach jego ukształtowania stanowi przepis art. 36 KERP, wymagając aby wysokość wynagrodzenia radcy prawnego lub sposób jego ustalenia zostały



uzgodnione z klientem przed przystąpieniem do świadczenia pomocy prawnej (ust. 1). Wysokość wynagrodzenia powinna być ustalana, w szczególności z uwzględnieniem koniecznego nakładu pracy, wymaganej specjalistycznej wiedzy, umiejętności i odpowiedniego doświadczenia, stopnia trudności i złożoności sprawy, jej precedensowego bądź nietypowego charakteru, miejsca i terminu świadczenia usługi lub innych szczególnych warunków wymaganych przez klienta, znaczenia sprawy dla klienta, odpowiedzialności wiążącej się z prowadzeniem sprawy, utraty lub ograniczenia możliwości pozyskania lub wykonywania czynności zawodowych na rzecz innych klientów oraz rodzaju więzi z klientem (ust. 2).

5. Odnośnie do przedstawionego Komisji pytania, czy *dochodzi do naruszenia przepisu art. 36 ust. 1 KERP poprzez ustalenie, że wynagrodzenie za reprezentowanie klienta w określonym postępowaniu płaci nie osoba reprezentowana a spółka, z którą radca prawny pozostaje w stałych stosunkach gospodarczych, za wiedzą i zgodą reprezentowanej w określonym postępowaniu osoby*, **Komisja wskazuje, że dochodzi wówczas do naruszenia zarówno ciążącego na radcy prawnym obowiązku ustalenia z klientem wysokości wynagrodzenia, także obowiązku zawarcia umowy a zatem obowiązków wskazanych w art. 36 ust. 1 KERP jak i art. 43 ust. 1 i ust. 2 KERP oraz art. 8 ust. 4 u.r.p.**

6. Komisja zwraca również uwagę na istotne zagrożenie naruszenia przez radcę prawnego, który nie zawarł wymaganej umowy z klientem, a którego pracę opłaca osoba trzecia, przepisu art. 25a ust. 2 KERP, zakazującego radcy prawnemu brania udziału lub pomaganiu w jakiegokolwiek formie, jakimkolwiek charakterze ani w jakikolwiek sposób w świadczeniu pomocy prawnej lub prowadzeniu regulowanej działalności prawniczej przez podmioty nieuprawnione. Przez podmioty nieuprawnione rozumie się osoby lub podmioty świadczące pomoc prawną niezgodnie z przepisami o formach wykonywania zawodu radcy prawnego, w szczególności spółki kapitałowe lub inne osoby, nieposiadające uprawnień do świadczenia pomocy prawnej. Komisja wskazuje, za poglądem wyrażonym w uzasadnieniu Wyższego Sądu Dyscyplinarnego z 28.4.2021 r. (WO-191/20), że przez nieprawidłowości, które mogą wystąpić w ramach takiej aktywności radców prawnych – jak słusznie wskazano w orzeczeniu dotyczącą głównie następujących aspektów:

1) możliwości ujawnienia podmiotom trzecim informacji dotyczących klienta objętych tajemnicą zawodową;

2) możliwości kształtowania wynagrodzenia dla radcy prawnego w oderwaniu od obowiązku pobrania wynagrodzenia za prowadzenie sprawy lub wyłącznie w formie premii za pomyślnie jej zakończenie;

3) przesunięciu ośrodka decyzyjnego w związku z toczącym się postępowaniem poza układ radca prawny – klient, co narusza niezależność radcy prawnego, a mogłoby także naruszać obowiązek lojalności i kierowania się dobrem klienta (art. 8 KERP) oraz mogłoby powodować wystąpienie ryzyka konfliktu interesów (gdyby np. inne dyspozycje wydał radcy



prawnemu rzeczywisty klient, a inne podmiot co do np. czynności dyspozytywnych, takich jak cofnięcie powództwa, zawarcie ugody itd.);

4) braku umowy radcy prawnego z rzeczywistym klientem; (zob. T. Scheffler (red.), Kodeks Etyki Radcy Prawnego. Komentarz. Wyd. 4, Warszawa 2023, kom. do art. 25a KERP, Legalis, dostęp dn. 21.01.2025 r.)

Opracowanie:

r.pr. dr Katarzyna Palka-Bartoszek

Przewodnicząca
Komisji Etyki i Wykonywania Zawodu
Krajowej Rady Radców Prawnych
r.pr. dr Katarzyna Palka-Bartoszek